Glas zaveznikov

Leto I - Št. 145

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 2 lire

TRST, četrtek 6. decembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Bevin pred spodnjo zbornico

Odnošaji do Franca in Jugoslavije

Prvi napad konservativcev na laburistično vlado - Parlamentarna razprava o vládni politiki bo trajala dva dni

London, 6. decembra

Konservativni poslanci so včeraj v parlamentu vprašali ministra Bevina, če ne bi bilo primerneje, da bi napravili posebne korake za uglajenje razlik v stališčih Velike Britanije in Sovjetske zveze, kakor pa da dovoljujejo, da se obe državi vedno bolj oddaljujeta. Bevin je odgovoril: «Zavračam mišlenje, da se obe državi oddaljujeta druga od druge. Včasi se prijateljstvo poglobi, če se ljudje prepogosto ne sestajajo».

Z ozirom na špansko politiko je Bevin dejal: «Naše zadržanje proti Francu je bilo povsem jasno razvidno iz govora, ki sem ga imel pred nekaj časa. Od tedaj se stvari niso izpremenile». Na neko drugo vprašanje je Bevin odgovoril: «Angleška vlada ne gleda simpatijami na ves španski režim, ne pa samo Franca».

Na vprašanje o Jugoslaviji je Bevin odgovoril, da angleška vlada ni dobila nobenega uradnega obvestila o izpremembi ustave v Jugoslaviji. Zaradi tega ne more v tem pogledu dati nobene izjave. Nato so ga vprašali, če je prepričan, da so bile volitve v Jugoslaviji izvedene na način, da so zares pokazale voljo naroda. Bevin je odgovoril: «O tem ne morem soditi jaz. Moja naloga je, da bom poizkušal odločiti, ko mi bodo vprašanje predložili, če bomo ali ne bomo navezali stikov s to državo».

Bevin je tudi izjavil, da je svet zunanjih ministrov, še vedno pri življenju, čeprav je odložen. Zunanji ministri so bili v stalnem stiku, vendar niso še ničesar sklenili o kakšnem novem sestanku.

Včeraj popoldne so konservativni poslanci prvič v velikem obsegu napadli Attleejevo vlado. Šlo je za notranje politična vprašanja, prevedbo industrije v mirovno proizvodnjo, gradnjo hiš, demobilizacijo in zmanjšanje javnih izdatkov. V teh točkah so laburisti po mišljenju konservativcev odpovedali, ker so se rajši zanimali za šolska vprašanja in nacionalizacijo nekaterih industrij.

Razprave bodo trajale dva dni. Bivši konservativni minister Oliver Lyttleton je ostro napadel vlado in jo obtožil, da je nesposobna rešiti notranje politična vprašanja na poti v redno življenje. Dejal je, da je sedanja angleška gospodarska kriza najtežja v zgodovini države, politika vlade pa je negativna. Demobilizacijo izvaja vlada s paralitičnimi metodami. V Angliji dvakrat počasneje demobilizirajo vojake, kakor to delajo v Ameriki.

Lyttleton je kritiziral pomanjkanje oblek v Angliji in dejal, da se je tudi število delavcev v težki industriji zmanjšalo. Enako se je zgodilo v premogovnih rudnikih: odkar je vlada objavila načrt za njih nacionalizacijo, se je proizvodnja zmanjšala. Tudi v gradbeni politiki se je vlada rajši ravnala po socialističnih načelih, kakor da bi dopustila prosto pot zasebni pobudi. Vlada ustvarja nevarnost inflacije.

Liberalni poslanec Clement Davies je nato dejal, da Lyttletonov govor ne pomeni obtožbe sedanje vlade, temveč njega samega, ker ni izvršil potrebnih priprav za prehod k mirovni proizvodnji, ko je bil aktivni minister. Vlada ne trpi samo zaradi vojne, temveč tudi zaradi dvajsetletne malomarnosti.

Trgovinski minister sir Stafford Cripps je dejal, da se po vsem svetu poizkušajo reakcionarne sile skriti pod masko liberalizma in demokracije. Če bi odpravili državno nadzorstvo nad gospodarstvom, bi samo pomagali špekulantom. Dejal je, da mora Anglija povečati izvoz. Sedanja vlada noče, da bi se zgodilo to, kar se je po zaslugi konservativne stranke zgodilo po prejšnji svetovni vojni, namreč: hitra blaginja, špekulacije in inflacija, nato pa je vsemu temu sledeče obdobje krize.

Ameriška mornarica

Washington, 6. decembra

Reprezentančna zbornica je razpravljala o zakonskem predlogu, na podlagi katerega naj bi osebje vojne mornarice v mirnem času podvojili.

Predlog so soglasno sprejeli. Osebje vojne mornarice, ki je štelo prej 232 tisoč mož, bo zdaj zvišano na 500 tisoč mož; število mornariških pešcev bodo zvišali od 46 tisoč na 100 tisoč.

Ameriški poslanik na Madžarskem

Washington, 6. decembra

Predsednik Truman je imenoval Arturja Schoenfelda za poslanika Združenih držav na Madžarskem. Schoenfeld ima dolgo in blestečo pot politične službe; med vojno je bil uslužben pri begunskih vladah v Londonu. Dejansko bo Schoenfeld zavzel mesto političnega predstavnika na Madžarskem.

ZADNJE VESTI

De Gasperi obiskal Umberta. Sestaviti misli vlado petih strank brez liberalcev.

Saradzoglu pozdravil angloameriški predlog o spremembi montreuške pogodbe o Dardanelah.

Po washingtonskih informacijah bo danes podpisana angloameriška posojilna pogodba.

Zavezniški poveljnik na Javi Christison odletel na poročanje v Singapur.

Nanking postal nova kitajska prestolnica.

Dimitrov in monarhija

London, 6. decembra

Radijska postaja v Beogradu poroča o izjavi bolgarskega Romunističnega vodje Georgija Dimitrova, ki je govoril o ukinitvi monarhije v Bolgariji na podlagi istih načel, ki so zatrla monarhijo v Jugoslaviji. Izjava pravi med drugim: «Z znatno večino so bolgarski volivci že odobrili politiko narodne fronte.»

Novi parlament bo moral preosnovati našo ustavo, izvršiti agrarno reformo, reorganizirati državno upravo, ukiniti vse konservativne ustanove kot monarhijo in vzpostaviti bolgarski mednarodni položaj, ki je trpel pod prejšnjimi vladami.

Narodna fronta je odločno proti tujemu vmešavanju v bolgarske notranje zadeve

Norveške občinske volitve

Oslo, 6. decembra

Novi norveški parlament, ki so ga izvolili oktobra, se je v torek prvič sestal. Za predsednika je bil začasno imenovan predsednik prejšnjega parlamenta G. Hambro. Izid glasov občinskih volitev, ki so bile v torek v Oslu, kaže izboljšanje položaja laburistične in komunistične stranke na škodo strank desnice. Laburisti in komunisti so dobili 2368 in 475 mest proti 2244 in 30, ki so jih dobili v predhodnih volitvah.

Hitlerjev svetovalec aretiran

Herfort, 6. decembra

Britanska policija je javila aretacijo dr. Hansa von Helmsa.

Francosko stališče do Nemčije

Predhodna določitev zahodne meje - Byrnesova izjava - 550 milijonov dolarjev posojila

Pariz, 6. decembra

Francoska vlada je v torek razpravljala o francoski politiki z ozirom na Nemčijo. Vlada je ponovno potrdila svoje stališče, da Francija ne more sprejeti osnovanja nemške osrednje oblasti, dokler ne bodo določene nove nemške zahodne meje, kakor so že določene na vzhodu. Francosko stališče je, da se nekaj podobnega, kar se je zgodilo na Odri, prav lahko dogodi tudi na Renu.

Ameriški zunanji minister Byrnes je včeraj na tiskovni konferenci izjavil, da bodo Združene države prisiljene sprejeti ukrepe za nemško upravno centralizacijo brez Francije, če bo ta vztrajala na dosedanjem stališču.

Parlamentarna komisija za preučevanje bodoče ustave je sprejela za bodoči francoski parlament načelo ene zbornice. Odločitev so sprejeli z 22 proti 18 glasovom. Komisija pa je seveda šele začetek. Zadnjo besedo bo imela abornica.

Ameriško posojilo

Uradno poročajo iz Washingtona, da so Združene države odobrile Franciji 30 letno 2,38% posojilo 550 milijonov dolarjev, ki bo na razpolago pri «Export and Import Bank». To vsoto bo Francija lahko uporabila za nabavo raznih proizvodov v Združenih državah.

Sporazum glede posojila, ki ga je včeraj zjutraj podpisal francoski poslanik v Washingtonu Bonnet in predsednik «Export and Import Bank» Združenih držav, bo morala odobriti francoska ustavodajna skupščina.

Bonnet je izrazil časnikarjem veliko zadovoljstvo francoskega naroda za posojilo, ki ga bodo — kakor je rekel — uporabili predvsem za nabavo strojev in surovin, ki jih Francija nujno potrebuje za obnovo.

«Francija — je rekel — je bila v tej vojni trdo preizkušena. Čeprav krije to posojilo le del vseh potreb Francije, je vendar zelo koristna pomoč.»

Položaj v Perziji

Teheran, 6. decembra

Sovjetsko poslaništvo v Teheranu je 2. decembra dostavilo perzijski vladi noto s sledečo vsebino: «Sovjetsko poslaništvo v Perziji ima čast sporočiti perzijskemu zunanjemu ministrstvu v odgovor na noti z dne 20. in 22. novembra v zvezi z zahtevo perzijskega zunanjega ministrstva, naj bi sovjetska vlada nemudoma dovolila perzijskim četam pomik proti severu, da je sovjetsko poslaništvo že končnoveljavno odgovorilo z noto z dne 26. novembra».

Sovjetska nota z dne 26. novembra zatrjuje, da se je sovjetska vlada odločila odkloniti, ker bi prisotnost perzijskih vladnih čet v severnih pokrajinah povzročila prelivanje krvi.

Nadalje pravi nota: «Sovjetska vlada bi bila prisiljena poslati v Iran še druge čete za zaščito edinic, ki so že tam. Dokler ne bo imela sovjetska vlada za potrebno poslati drugih čet v Iran, ne želi nadaljnjega prihoda iranskih čet v severne pokrajine».

Iranske čete so na pohodu proti severu čakale v Sarifabadu, kjer jih je dosegla prepoved sovjetskih oblasti.

«United Press» poroča, da je iranska vlada kljub odklonitvi stavila tretjo zahtevo za nadaljevanje pohoda svojih čet. Iransko zunanje ministrstvo očividno upa, da bo sovjetska vlada izpremenila svoje stališče.

ZAPISKI

TURČIJA

V tem programu je šest načel: podpiranje republikanskega režima, ločitev cerkve od države, turški nacionalizem, ljudska demokracija (brez stanovskih razlik), evolucija (v smislu prilagojevanja izpremenjenim okoliščinam) in nacionalizacija ali državno nadzorstvo nad bistveno važnimi gospodarskimi podjetji.

Splošno odobravanje vseh članov stranke ima načelo o republikanski obliki države. Po več stoletnem vladanju je otomanska dinastija odšla brez žalovanja med narodom v pozabo. Za ostalih pet točk pa se člani stranke same ne morejo zediniti. Nekateri člani stranke so silno navezani na muslimansko vero in hočejo, da bi cerkev dobila spet večjo veljavo; drugi so tem načrtom nasprotni; nekateri so celo brezbožniki. Nekateri so turški nacionalisti v širokem pomenu besede, medtem ko se drugi nagibajo k šovinizmu in celo panturanizmu (gibanje, ki pravi, da morajo biti Turki in vsi sorodni narodi, kateri so turanskega porekla, združeni v skupni državi). Nekateri zahtevajo, da se dosedanja politika napredovanja z «elitami» nadaljuje, drugi pa hočejo imeti večje predstavništvo naroda

Mera, po kateri naj bi naredili nove demokratične reforme, loči konservativne Turke od radikalov in levičarskih ideologov. Državna lastnina prevoznih sredstev, glavnih industrij, bank in rudnikov je v Turčiji popolna. Glavne politične razprave med Turki so danes o vprašanju, ali je treba v nekaterih primerih zmanjšati in podpirati zasebno pobudo.

O teh spornih točkah so nedavno govorili v turškem parlamentu in tudi v tisku. Razprave so bile tako burne, da so nujne nekatere izpremembe političnih ustanov države, ali bolje povedano, v načinu, kako turško ustavo izvajajo. Vsi so videti sporazumni v želji, da bi politični ustroj deloval na svobodnejši način. Niso pa sporazumni v obsegu in pomembnosti reform.

V turški miselnosti sta se pojavili dve šoli. Prva pravi, da je turški narod dosegel stopnjo politične zrelosti, ki dopušča stalnost in napredek. Pravijo, da ni nevarnosti notranjih nemirov in poudarjajo, da morajo narodi imeti strankarsko politično življenje, če hočejo pridobiti politične izkušnje, sicer so obsojeni na stagnacijo. Zahtevajo, da «Ljudska stranka» opusti svoj privilegirani položaj ter vztrajajo na svobodi tiska in svobodnih volitvah. Mislijo, da bi moral predsednik republike zapustiti mesto predsednika «Ljudske stranke» ter se zadovoljiti s položajem državnega poglavarja, ki mora biti iznad strankarskih sporov, ali pa bi morali ustavo izpremeniti po ameriškem vzorcu, ki dovoljuje, da predsednik države zadrži vodstvo svoje stranke — s pogojem seveda, da imajo vse druge stranke enake možnosti, da pridejo na oblast.

Tisti ki se s tem ne strinjajo — in teh je največ v vrstah «Ljudske stranke» — priznavajo, da so potrebne nekatere reforme, vendar zatrjujejo, da bi morale izpremembe biti previdne in postopne. Poudarjajo, da je 22 let prekratek čas, da bi mogli izpremeniti teokratično vladavino v demokratično. Če je že treba narediti izpremembe, potem je treba paziti, da ne bodo v navzkrižju z Atatürkovimi reformami. Poudarjajo, da so v Turčiji reakcionarji, ki se nikoli niso spriaznili z novim režimom. V Turčiji so tudi levičarski ekstremisti, katerih delovanje bi lahko povzročilo velike politične in družbene prevrate. Mislijo, da bi v neurejenih mednarodnih odnošajih in še posebej zaradi nezadovoljivih sovjetsko-turških zadev notranji nemiri prav lahko privedli do zunanjih težav. Pravijo, da je Turčija sicer pod sedanjim režimom že precej napredovala, vendar je ostalo še veliko dela nedovršenega, preden bodo lahko dejali, da so Atatürkove reforme v celoti izvedene. Potegujejo se, da bi vse te reforme izvedli še za časa življenja sedanjega predsednika turške republike Inönüja, katerega pamet, izkušnje in avtoriteta so jamstva za redno politično napredovanje.

(Konec).

Sovjetska vojska zapustila Jašimov

London, 6. decembra

Češkoslovaški zunanji minister Jan Masaryk je izjavil na tiskovni konferenci, da je Rdeča armada na osnovi posebnega sporazuma za umik osvobodilnih čet zapustila Jašimov, kjer so edina ležišča urana v vzhodni Evropi. Masaryk je časnikarjem izjavil, da sloni češkoslovaska zunanja politika na pogodbi s Sovjetsko zvezo, nato pa je trdil: «Bodite prepričani, da smo mi gospodarji v svoji hiši. Če vam kdo govori o zunanjem vmešavanju, mu ne verjemite». O odnošajih s Poljsko je minister izjavil, da sicer niso zelo dobri, da pa se ni treba vdajati pesimizmu, ker sta obe državi prijateljsko rešili mnogo večje medsebojne spore, kot so sedanji; v zvezi z vprašanjem Tešina je rekel, da je bilo to vprašanje rešeno že pred dvajsetimi leti

Volitve v Albaniji

Tirana, 6. decembra

Ob albanskih volitvah, ki so bile po 24 letih v tej državi, je zmagala demokratska fronta, ki ji načeljuje ministrski predsednik Enver Hodža. Stranka je dobila vseh 82 poslanskih mest v ustavodajni skupščini. Volitev se je udeležilo 555.271 oseb. Iz uradnih podatkov je razvidno, da je demokratska fronta dobila 95% glasov. Ustavodajna skupščina bo imela nalogo, da pripravi novo ustavo in določi način volitev za novega predsednika države.

Ameriški tisk trdi, da so bile volitve v Albaniji poštene

Dopisnik «New York Herald Tribune» poroča iz Tirane, da so volitve potekle v redu in da je bilo glasovanje tajno.

Radijska postaja v Tirani poroča, da je albanski ministrski predsednik general Enver Hodža po splošnih volitvah podal izjavo, v kateri pravi: «Predložili smo Združenim narodom zahtevo, da bi bili zastopani v svetu organizacije Združenih narodov, za kar imamo vse pravice. Zahtevali smo tudi delež reparacij, ki nam jih dolguje Italija. Prepričani smo, da ne bodo v imenu demokracije in enakopravnosti narodov zavrnili naših zahtev».

Prepoved

Berlin, 6. decembra

Zaradi možnih epidemij so britanske oblasti prepovedale angleškim vojakom vstop v vsa kina in gledališča v Berlinu, ki jih obiskujejo Nemci.

BRITANSKA OBTOŽBA

Nacistični zločini proti miru

Najzanimivejši dan nürnberške razprave - Sir Hartley Shawcross o vojaški in politični nemoralnosti nacističnih načrtov in dejanj

Nürnberg, 6. decembra

«Hitler je rekel: V vojni ni važno pravo, ampak zmaga. Pravica je vedno na strani močnejšega. Prav zato, ker verjamemo, da zmaga ne ustvarja prava, da sila še ne pomeni pravice, da trajni mir in uveljavljanje mednarodnega zakona nimata ničesar skupnega s surovo silo, se angleški narod danes udeležuje tega procesa». S temi besedami je glavni angleški tožilec sir Hartley Shawcross v torek pričel svojo obtožnico, ki je sledila ameriški. Po sklepu tožilcev so si ameriški in angleški tožilci razdelili nalogo, predstaviti zadevo največjih nemških vojnih zločincev v obtožnici z dvema osnovnima obtožbama: zarote za pripravo in izvedbo napadalne vojne in zločini proti miru. Angleški tožilec je govoril o drugem delu obtožbe.

Tri osnovna vprašanja

Današnji dan je bil najzanimivejši dan razprave v Nürnbergu. Vzdušje je bilo skrajno napeto. Vsi obtoženci so z največjo napetostjo poslušali javnega tožilca, ki je v luči bogatih dokazov počasi in odsekano naslikal verigo kršitev mednarodnega prava, ki predstavlja bistvo kaznivih dejanj, ki jih pripisujejo obtožencem. Edino Hess je le nekaj časa poslušal, nato pa se ni več zanimal za govor in je čital Wallacejev roman.

Shawcross je dejal, da je treba vso zadevo preiskati v luči treh osnovnih vprašanj:

1. Ali velja, da je določba listine Združenih narodov, da je napadalna vojna zločin, sprejeta iz mednarodnega prava in je obstajala že pred sestavo listine, zlasti pa pred dnem nemškega napada. V bistvu je treba torej določiti, ali bo slonela sodba po gori omenjeni določbi vsaj na vzvratni moči zakona.

2. Ali je država odgovorna za napadalno vojno, ki jo je sprožila.

3. Ali so voditelji države odgovorni za zločinstva, ki jih je zagrešila država.

V zvezi s prvim vprašanjem je Shawcross izjavil: «Odkar je Grotius položil temelje mednarodnega prava, je vsaj tisoč dvostranskih pogodb, pri katerih so bile praktično soudeležene vse države na svetu, v bistvu soustvarilo naziranje, da je treba obsoditi kot nezakonito sredstvo za rešitev mednarodnih sporov vojno, ki ne služi samoobrambi, ki je niso skušali odvrniti z arbitražo, ali ki je ne vodi več držav proti eni državi, ki je kršila mednarodne zakone in se noče podvreči sklepom arbitraže, katero določajo ti zakoni. Shawcross je zlasti omenil haaško konvencijo iz 1. 1899, haaško konvencijo iz 1. 1907, določbe Zveze narodov, predloge, ki jih je odobrila panameriška konferenca 1. 1928, člen 36 pravil stalnega mednarodnega sodišča, locarnsko pogodbo iz 1. 1925 in Kellogov pakt (Pariz) iz 1. 1928.

«Zato ni nobenega dvoma» — je trdil Shawcross — «da je v času, ko je narodno-socialistična država pripravljala napadalno vojno proti civiliziranemu svetu, bila vojna po Kellogovem paktu in po drugih pogodbah nezakonita».

V zvezi z drugim vprašanjem je tožilec trdil: «V območju mednarodnega prava ne izhaja moč zakona iz suverenosti poedinih držav, marveč iz določb, vsebovanih v pogodbah, ki so jih sklenile in jih vežejo, v kolikor so nanje pristale. Iz tega izhaja načelo, da je država odgovorna, kadar krši določbe pogodb.

Mednarodno pravo je za bodočnost v svoji izvedbi odvisno od mnogo obširnejše sfere, in sicer od potrebe po ohranitvi svetovnega miru. Če je to načelo novost, je novost, ki smo jo pripravljeni braniti in opravičiti. Z uporabo določb listine Združenih narodov, ki tvori osnovo za postopek in bistveno delo tega sodišča, ne bomo uporabili vzvratne moči zakona. Če priznavamo, da je napadalna vojna zločin, je določamo odgovornost za ta zločin in primemo tistega, ki ga je zagrešil. Listina zato le izpolnjuje vrzeli v mednarodnem kazenskem postopku».

Hitlerjevi pomočniki

Nato je Shawcross prešel na tretjo točko in je rekel: «Mogoče bo kdo dejal, da so mnogi dokazi, ki jih bo predložila obtožba, podpisani v Hitlerjevem imenu, da so odloki, katere so izdali obtoženci, Hitlerjevi odloki, da so bili obtoženci le slepo Hitlerjevo orodje. Toda bili so orodje, brez katerega Hitler ne bi mogel izvesti svoje volje. To so ljudje, ki so pomagali priti Hitlerju na oblast, so ljudje, katerih pobuda in delo je omogočilo zamisel in izvedbo napadov v Hitlerjevem imenu; so ljudje, ki so Hitlerju omogočili pripravo vojske, mornarice in letalstva za izvedbo zahrtnih napadov nacistične Nemčije ter za pobijanje, ropanje in uničevanje po mirolju bnih državah, so ljudje, katerih delo, udejstvovanje in pobuda so omogočili tretjemu rajhu, da ni upoštevaal obstoječih pogodb, da je sklepal nove pogodbe in jih nato kršil, da je spačil diplomacijo in mednarodne pogodbe v umazano burko, da se ni oziral na mednarodne določbe in je končno korakal proti narodom sveta, da bi si zagotovil ono oblast, v katero so nacisti verovali kot «Herrenvolk».

Če so zločini, o katerih razpravljamo na tem procesu, v nekem smislu zločini nacistične Nemčije, predpostavljajo tudi krivdo tistih posameznikov, ki so jih podpirali, dopuščali, nasvetovali, omogočali in pospeševali.

Ko je vojna mora končana, se moramo zavedati, da sta ubijanje in ropanje manj važni krivdi in da bosta manj vplivali na bodoče človeške rodove, kakor zločin prevare, s katero so si obtoženci omogočili zločinstvo in ropanje.

Če naj bi zgodovina diplomacije, ki so jo naslonili na nesramno hinavščino in popolno zlonamernost, služila kot primer za bodoči razvoj mednarodnih odnošajev, bi nedvomno dovedla do konca civilizirane družbe».

Nato je Shawcross očrtal zgodovino nemških napadov s stališča kršitev mednarodnih določb in izjavil, da je napad na Poljsko, «izvršen na osnovi umetne in neprimerne pretveze» kršitev haaške konvencije in versajske pogodbe, ki je določala meje med Nemčijo in Poljsko, locarnske arbitražne pogodbe z dne 26. oktobra 1925 in desetletne nenapadalne pogodbe, ki sta jo podpisali Nemčija in Poljska 19. januarja 1934.

«Zgodovina usodnih let od 1934 do 1939 — je nadaljeval tožilec — jasno kaže, da so se Nemci poslu ževali teh pogodb izključno le kot orodja za izvedbo svojih napadalnih namenov. Na neki konferenci dne 23. maja 1939, ki ji je predsedoval Hitler in so se je udeležili nekateri visoki uradniki, med katerimi so bili tudi obtoženci Goering, Raeder in Keitel, je Hitler izjavil: Vprašanje Gdanska ni niti najmanj važno. Važna je razširitev našega življenskega prostora proti vzhodu. Na Poljsko se ne bomo ozirali in jo bomo napadli, kakor hitro se bo ponudila priložnost. Do vojne bo vsekakor prišlo. Zdaj moramo izolirati Poljsko: učinek te izločitve bo odločilen; da ga bomo pa dosegli, moramo vpreči v delo svojo najspretnejšo politiko».

Vulkan na Javi

Težak položaj v Bandoengu - Novi indonezijski zločini - Važni razgovori o Indokini in Indoneziji

Batavija, 6. decembra

Položaj na Javi se je v zadnjem času spet poslabšal. Agencija «United Press» poroča, da nadzorujejo Britanci le glavna mesta na otoku, večji del železniških in telefonskih napeljav pa nadzorujejo Indonezijci, ki se svobodno kretajo po sredini otoka. Izogibljejo se večjih spopadov ter se raje umaknejo, da kasneje lahko spet napadajo. Še pred šestimi tedni so se kolone tovornih avtomobilov z britanskimi četami lahko nemoteno pomikale po otoku. Zdaj jih morajo ščititi celo z letali.

Bandoeng

Po britanski zasedbi Surabaje, kjer je uprava že pod britanskim nadzorstvom, so se začele britanske akcije tudi proti Bandoengu, kjer je trenotno žarišče spopadov. Nacionalisti so minirali v Bandoengu dve javni zgradbi in pretijo, da ju bodo pognali v zrak, če bodo britanske čete napredovale južno od železniške proge, ki tvori mejo med britanskim in indozijskim ozemljem. Mesto so že večkrat bombardirala britanska letala.

Angleške uradne vesti pravijo, da so Indonezijci v Bandoengu požgali stanovanja Evropejcev in ob priliki neredov ugrabili štiri osebe. Eni se je kesneje posrečilo pobegniti. V mestu samem se nadaljuje streljanje. V bližini radijske postaje, kjer je središče nemirov, se položaj ni izboljšal. Indonezijci požigajo hiše, ropajo ter pobijajo stanovalce.

Indonezijci so izpraznili področje severno od Bandoenga, in sicer po prejetem britanskem ultimatu. Nadaljujejo tudi z izpraznjevanjem vsega severnega področja otoka. Radijska postaja Hilversum javlja, da skušajo ekstremistični poveljniki, ki nadzorujejo zahodni del otoka, prekoračiti Sundsko ožino in priti na Sumatro. Obalo pa straži nizozemsko brodovje, ki preprečuje vsak poizkus, da bi kakšna ladja zapustila Javo.

Britanske izvidnice so s pomočjo oklepnih vozil napredovale severno in vzhodno od Ambarawe ter prodirajo proti indonezijskim utrdbam v sredini otoka. Indonezijsko topništvo, ki je zadnje dni iz Ambarawe streljalo na neko koncentracijsko taborišče, zdaj že 48 ur miruje.

Britanska križarka «Sussex» je ponovno obstreljevala indonezijske položaje v bližini Samaranga, kjer se je položaj po kratkem premoru spet poslabšal.

Britanski oklepni vozovi so na vzhodnem delu otoka ščitili čete, ki prodirajo proti Sidaardji, ki leži južno od surabajskega zaliva.

Zavezniški glavni stan v Bataviji je prosil indonezijsko vlado za pomoč, da bi zbral japonske čete na vzhodnem in srednjem delu otoka. O položajih Japoncev vedo le malo, videti pa je, da jih je že mnogo položilo orožje. Premikajo se lahko le z dovoljenjem Indonezijcev.

Indonezijski «ministrski predsednik» Sutan Sjahrir, ki je zelo zaskrbljen zaradi položaja v Bandoengu in ki svari, da se je treba truditi, da iz mesta ne bi nastala druga Surabaja, je predložil zavezniškemu poveljniku generalu Christisonu opravičilo indonezijskega ljudstva zaradi pokolja 26 oseb, ki so preživele nesrečo «Dakote». Izjavil je, da je to incident, ki ga je povzročilo pomanjkanje razumevanja med zasedbenimi četami in indonezijskim ljudstvom.

Zaskrbljeni „predsednik“

Na tiskovni konferenci je izjavil, da se morajo pogajanja za priznanje indonezijske republike z Nizozemsko nadaljevati. Položaj dominiona indonezijskega ljudstva ne more zadovoljiti. Po priznanju bo treba rešiti večje število vprašanj, med drugim v prvi vrsti vprašanje gospodarskega sodelovanja. Sjahrir je izjavil, da Indonezijci ne bi mogli sprejeti nizozemskega gospodarskega jarma. Sjahrir je tudi dejal, da je v dobri veri sprejel izjavo zavezniškega vrhovnega poveljnika v Bataviji, da Angleži ne mislijo posredovati pri političnih razgovorih, da pa sta povzročili nesoglasja izjavi, ki sta jih dala britanski ministrski predsednik Attlee in zunanji minister Bevin.

Med govorom predsednika je prispela v Batavijo vest o najkrutejšem grozodejstvu, kar so jih doslej zagrešili Indonezijci. Po ponovnem začetku sovražnosti v Bandoengu so uporniki v neko hišo zaprli 14 oseb in hišo zažgali. Vse osebe so zgorele. To jasno kaže, da se je položaj poslabšal. Britanci so podvzeli ukrepe, da po zraku pošiljejo v Bandoeng vojaška ojačenja. Letala so ves dan patrulirala nad Batavijo in Bandoengom. Število beguncev je narastlo na 50.000.

Zanimivo fotografijo so posneli pred nürnberško razpravo v kopališču Mondorf, kjer so bili zaprti vsi obtoženci, ki stoje zdaj pred zavezniškim sodiščem kot vojni zločinci. Na sliki vidimo v prvi vrsti od leve proti desni sedeti nemške vojne zločince: Lammers, von Epp, Göring, Schwarz in Meissner. V drugi vrsti za njimi stoje: von Ribbentrop, finančni minister Funk, Bohle, Nagel, F. Schwarz, Buchs in Salman. Drugi v tretji vrsti z leve je Seiss Inquart. V zadnji vrsti je prvi admiral Dönitz in zadnji na desni je maršal Kesselring.

Javanski roparski kralji

Nezakoniti «maršali» z zasebnimi armadami

Jasno je, da nekaj takega ni mogoče pri nas, kjer živimo v civiliziranih razmerah. Vendar pa so na svetu predeli, kjer je vse mogoče.

Pak Majah, po naše «oče tiger», čisto navadni roparski poglavar, je eden izmed štirih svojevrstnih «maršalov» v področju Kravang, jugovzhodno od Batavije, ki je sprožil pred tedni nemire okoli javanske prestolnice.

«Oče tiger», svoječasni roparski kralj, ki je dozorel v uglednega politika in borca za nove ideje zaradi tega, ker je bil uspešen nasilnik in ropar, je za presenetljivo javansko vojno, ki se bliža zdaj svojemu vrhuncu, gotovo značilna pojava.

Vzhodnjaški potepuh je postal eden izmed voditeljev, ki ukazuje svoji lastni guerillski armadi, ki pometa okoli Kamponga.

Slepa pokorščina

Ima samo dva do tri tisoč mož vojaštva, toda njena slepa pokorščina in naravna spretnost za guerillo povzroča policiji in izurjenim rednim edinicam Punjabov, Gurkov in britanskih veteranov kronični glavobol.

Pred tedni je n. pr. kakih 500 glavorezcev, bi pripadajo armadi «maršala» Jadji Hariba in ki meji na armado «očeta tigra», začelo ogrožati neko taborišče zavezniških civilnih internirancev. V področju Kramat Savah so povzročili toliko neprijetnosti, da je bila četa Punjabov iz 33. indijske divizije prisiljena, da je poslala po pomoč v Batavijo. Šele ko so prišli tanki, je uspelo končati triurno bitko.

Ta majhna krdela se pojavljajo po večkrat na dan kot kožni izpuščaji na raznih koncih otoka.

Daleč v Britaniji se ljudje izpraševajo, kako more ta indonezijska armada vojakov s strganimi hlačami izvivati mogočno britansko silo?

Težka vprašanja

Pojave, kot je n. pr. «oče tiger», dajejo odgovor. To nenavadno vojskovanje povzroča britanskim četam tako hudo kri kot še nobena vojna od burske dalje.

«Tiger» je problem tudi za domače republikanske voditelje. To tudi pojasnjuje, zakaj predsednik Soekarno in umerjeni okrožni guvernerji nimajo upornikov v svojih rokah in zakaj so se jim ponesrečili napori, da bi preprečili uporabo sile.

Dejstvo je, da imajo v svojih področjih edino besedo le «očetje tigri», ki lahko odklonijo celo izpolnjevanje Soekarnovih ukazov.

Indonezijski šef policije v Bataviji je nekemu dopisniku pripovedoval, da do nedavna nobena policijska edinica ni hotela v področja, kjer operirajo «tigri», ker so že več policistov umorili.

«Tiger» je zdaj milostno dovolil, da jih bo čuval, toda oblasti si ne upajo začeti nobenega procesa zaradi prejšnjih umorov.

Raztresene guerillske armade imajo zelo primitivna obveščevalna sredstva. Ne vedo, kaj se dogaja drugje na otoku. Zelo dvomljivo je, če bi se pokorile ukazom vrhovnega poveljstva, tudi če bi jih dobili.

Sredi moderne oborožitve, opreme ter discipline, ki jo je moči videti v velikih mestih, je večji del republikanske armade le krdelo strganih potepuhov.

Edino, kar jih drži skupaj, je fanatična želja pa samostojnosti, ki pa ima v sebi nekaj divjega. Pomešano je z istim poganskim in verskim oboževateljstvom, s kakršnim je bil prekat pred vojno nacistični kongres v Nürnbergu.

Krik po svobodi

Krik po «merdeka» (svobodi), ki se je zbudil v ljudeh in ki je zaradi razmer, kakrine tem vladajo, mešanica idealizma in skoraj živalskih nagonov, ne bo, kot mislijo nekateri, prenehal nikoli. To je osnovna ugotovitev. Vsakdo se mora s tem sprijazniti.

Deveideset odstotkov Indonezijcev je močno povezanih s tem gibanjem. Gibanje je dalo preprostim, nevednim ljudem ideal, za katerega žive. Vendar pa se je gibanje izrodilo v nemogočo ropar-Nizozemco, ki mu je treba brez vsakih velikih ceremonij odrezati glavo.

Ko ugotovijo, da je potnik britanski poročevalec, mu sežejo v roko, pripravijo čaj in postrežejo z najčudovitejšim sadjem. Ko odhaja, kličejo za njim: «Dobro se imejte in napišite v svojem časopisu, kako odlična stvar bo indonezijska republika».

V Djockjakarti je pisca gornjega prikaza v hotelu zbudilo 20 indonezijskih vojakov z naperjenimi bajoneti. V pižami je moral na poveljstvo. Med potjo so mu rekli: «Če se bo izkazalo, da ste Nizozemec, vas bomo vrgli v ječo ali pa ubili; če pa ste Britanec, je vse v redu».

sko igro, kjer je svoboda začela dobivati popolnoma drugo obeležje: danes pomeni plenjenje, maščevanje in uničevanje.

Služabniki se vozijo v limuzinah svojih gospodarjev, živijo v zaplenjenih hišah in z otroškim veseljem uporabljajo srebrno jedilno orodje. Na ta način zdaj prvič uživajo dobrine civilizacije, stvari, ki so jih doslej opazovali samo od daleč.

Če se vozi skozi potlačene bambusove vasi, ki kvarljo jubko pokrajino, prihajajo na glavno cesto otroci v kratkih hlačah, ki nosijo ukradene ure in ukradene prstane, oboroženi so z ukradenimi pištolami, samurajskimi meči, modernimi brzostrelkami, pa tudi s primitivnimi domačimi kopji.

Rezanje glav

Ko nesramno preiskujejo potnike in iščejo orožje, stojijo drugi pred kočami in vpijejo: «Merdeka».

Novinar, ki je naredil okoli 1.500 km poti z avtomobilom in imel poseben varnostni potni list, ki mu ga je izstavil sam Soekarno, je ugotovil, da je bilo to nujno potrebno. Stotine teh fanatikov namreč mislijo, da je vsak beli človek

TRŽAŠKA KRONIKA

OMEJITEV UPORABE ELEKTRIČNEGA TOKA

V zvezi z odločitvami, ki so jih že naznanili na ponedeljski tiskovni konferenci, je oddelek za industrijo in javna dela Zavezniške vojaške uprave podvzel stroge ukrepe, ki so potrebni zaradi pomanjkanja električnega toka.

Od petka 7. decembra, ob eni uri po polnoči, bodo stopile v veljavo sledeče omejitve:

Cestna železnica: dnevna prekinitev prometa med 9. in 11. uro dopoldne in med 14.30 in 16.30. Zadnja vožnja bo ob 21. uri.

Trgovine: vse trgovine, razen dežurnih lekarn, bodo morali zapirati ob 17. uri. Prepovedani so vsi svetlobni napisi in razsvetljava izložb.

Bari, kavarne in restavracije: prepoved svetlobnih napisov in razsvetljava izložb. Notranjo razsvetljavo morajo znižati za 33%.

Zasebne urade morajo zapirati ob 17. uri. Priporočajo, naj po možnosti uvedejo urnik med 8. in 14.30 uro.

Omejitve v mestu: dobava električnega toka bo dnevno prekinjena: med 8. in 11. uro in od 13.30 do 15. ure.

Mesto bodo razdelili v tri okraje in v vsakem teh okrajev bodo prekinili dobavo električnega toka v enem zgoraj omenjenih časov. V vsakem poedinem okraju bo prekinjem električni tok vedno ob isti uri.

V poljedelskih okrajih bo dnevna prekinitev toka med 12.30 in 16.30.

Pojasnjujejo, da so to najmanjše omejitve, a če posamezni potrošniki ne bodo štedili z uporabo električnega toka, bodo potrebne še nadaljnje omejitve. Potrošnikom, ki bodo zavestno kršili te predpise, bodo ustavili dobavo električnega toka.

Slovensko Narodno gledališče

Danes zvečer ob 20. uri bo v dvorani Casa Portuale predstava Nicodemijeve komedije v treh dejanjih «Scampolo». Vstopnice so v predprodaji pri vratarju v Casa Portuale.

Izdajanje osebnih izkaznic

Vse osebe, ki si do zdaj še niso nabavile novih osebnih izkaznic po določenem vrstnem redu, obveščamo, da se jih lahko nabavijo še v teh dneh, vključno do 7. dec., in sicer osebe z začetnimi črkami od A do M v ulici San Carlo št. 2; od torka 4. decembra do petka 7. decembra pa osebe z začetnimi črkami od N do Z v telovadnici v ulici della Valle.

Po tem roku ne bodo več izdajali osebnih izkaznic in bo vsak, ki ga bodo zalotili brez legitimacije, odgovarjal v smislu ukaza št. 14.

Y.M.C.A. V TRSTU

Ustanovljena je podružnica mednarodnega kulturnega društva

V Trstu so ustanovili podružnico mednarodnega kulturnega društva, ki je znano pod kratico Y.M.C.A., kar pomeni društvo mladih krščanskih mož. To društvo sloni na krščanskih načelih. Angleški člani Y.M.C.A., ki so tu v mestu in ki poleg svoje redne službe v vojski nadzorujejo delovanje omenjenega društva, so našli čas, da so organizirali v Trstu podružnico istega društva, ki se bo imenovalo krščansko društvo za mlade ljudi. Ta nova podružnica šteje že 150 članov iz vseh slojev tržaške mladine.

Y.M.C.A. Bridge House Club, v ulici Ghega, nudi gostoljubnost vsem svojim tržaškim članom tega društva, ki se lahko udeležujejo koncertov klasične glasbe, obiskujejo lahko jezikovne in rokodelske tečaje ter se lahko poleg tega tudi udeležujejo drugih kulturnih prireditev. Tržaški člani imajo dostop do knjižnice in kapele.

Y.M.C.A. je pred 102 leti v Anglije ustanovil Sir George Williams. Namen te ustanove je doseči izboljšanje razumske in materialne ravni človeštva. Društvo je ustanovljeno na krščanskih načelih, ter ne dela nobenih razlik med različnimi veroizpovedmi in ima med svojimi člani katoličane, protestante, žide in muslimane.

V zadnjem stoletju se je društvo zelo razširilo ter je postalo mednarodna organizacija z dobrodelnim značajem ter ima podružnice v 56 državah.

Človeška načela, ki jih navdaja ljubezen do miru, so seveda naletela na nasprotovanje v totalitarnih državah in zato je ta organizacija postopoma izginila iz Nemčije in Italije.

Med vojno je bila glavna naloga organizacije Y.M.C.A. delo v prid zavezniškim vojskam. Delo, ki ga je opravila ta organizacija s pomočjo prostovoljnih ženskih sil, je zares veličastno. Samo v Trstu obiskuje 5000 vojakov vsak dan sedež Y.M.C.A., kjer najdejo primerno zabavo, alj lepo knjigo, ali pa tudi obiskujejo jezikovne tečaje ali prisostvujejo predavanjem, koncertom ali krščanskim službam. Palačo v ulici Ghega, ki so jo zavezniki julija meseca našli v zelo poškodovanem stanju, so kmalu popravili. V teh okoliščinah je bilo zdaj mogoče zamašiti vrzel na kulturnem in duhovnem področju, ki so občutili zavezniški vojaki, kakor tudi skupina Tržačanov, ki odobrava hačela tega društva.

Enkrat na teden se lahko civilni člani Y.M.C.A. sestanojo v društveni dvorani z zavezniškimi vojaki, da navežejo z njimi prijateljske stike in da ustvarjajo tako pogoje za boljše medsebojno razumevanje na mednarodnem področju. To medsebojno razumevanje naj sloni na medsebojnem spoznanju in na tovarištvu.

Nova uporaba stekla

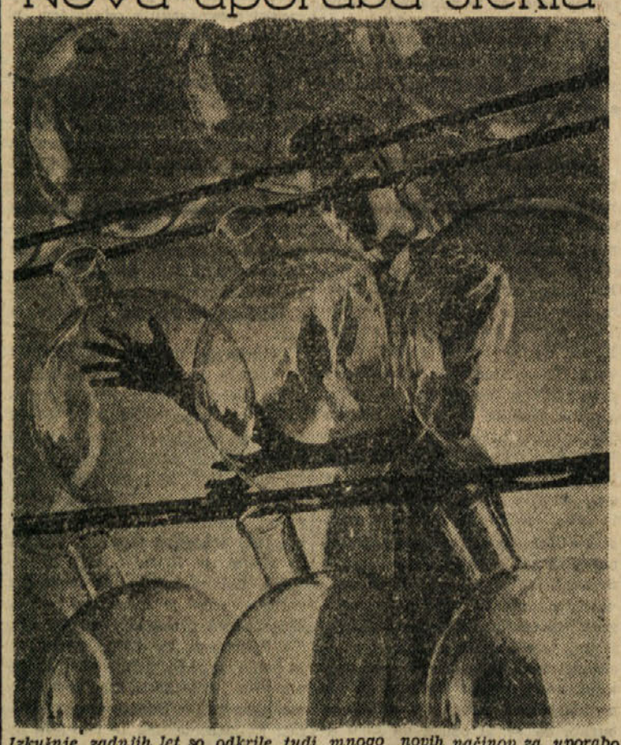

Izkušnje zadnjih let so odkrile tudi mnogo novih načinov za uporabo stekla. Na podlagi poskusov in iznajdb britanskih strokovnjakov, lahko dandanes izdelujejo britanske steklarne steklo, katero smemo na eni strani obložiti z ledom, na drugo stran pa vlivati staljeni svinec, ne da bi steklo počilo. Samo nekaj drugih načinov za uporabo stekla: steklena opeka, ki je odporna proti ognju, razpadanju in mrčesu ter prepušča svetlobo in služi za toplotno izolacijo; steklena volna, ki je najboljši izolacijski material za električne kable, proti toploti in zvoku; kuhinjska posoda, likalniki in steklene peči; tkanine za tapetnike in obleke; neka britanska tvrdka je pred nedavnim našla način za barvanje stekla. Bodočnost uporabe stekla na vseh popriščih gospodarske uporabe obljublja velik napredek.

Slika nam kaže steklene posode za kemične laboratorije, ki so odporni proti veliki toploti. To steklo, katero imenujejo- Hysil, izdeluje britanska tvrdka Chance Brothers, ki je zbrala že mnogo koristnih izkušenj pri izdelavi posebnih vrst stekla. Uporablja steklo, ki je odporno proti ognju, za izdelavo peči, likalnikov in kuhinjske posode.

Še druge ulice, ki so dobile plin

ACEGAT javlja, da lahko od včeraj naprej uporabljajo plin stanovalci zgradb, v katerih so uslužbenci ACEGATa na novo vzpostavili napeljave in ki stanujejo v sledečih ulicah in trgih:

ul. Geppa, ul. Cassala do št. 71, ul. Caprile, trg Rivi, ul. Montorsino, ul. sv. Ermakore, ul. Barbariga, ul. Carpison, ul. Pindemonte, ul. Battisti, cesta Guardiella do št. 21, ul. Rossetti do ul. Ginnastica, cesta Longera do št. 16, ul. Gatteri do ul. Ginnastica, ul. Crispi, ul. Brunner do ul. Ginnastica, ul. Piccolomini, ul. Timeus, ul. Zovenzoni, ul. sv. Caharije, ul. Ireneo della Croce, ul. Scoglio, ul. Scussa, ul. Fogazzaro, ul. Giulia, ul. Oliveto, ul. Ricci, ul. Sottoripa, ul. Cologna do št. 32, ul. Pilone, ul. Pendice Scoglietto, ul. Cunicoli, stopnice sv. Alojzija, ul. Margherita, stopnice Mainati, promenada sv. Andreja do št. 100.

Preteklo noč so neznanci vdrli v lekarno Serravallo v ulici Cavana št. 1, ter odnesli za pol milijona lir zdravil. Policija je uvedla preiskavo.

Preklic Splošnega ukaza št. 19

S Splošnim ukazom št. 29, ki ga je izdala včeraj Zavezniška vojaška uprava, je preklican Splošni ukaz št. 19.

Polkovnik Alfred. C. Bowman, višji častnik za civilne zadeve, je pri objave tega ukaze izjavil: Preučili smo okoliščine, na katerih je temeljil Splošni ukaz št. 19 in njegovo praktično uporabo. Preklicali smo ta ukaz, ker ne odgovarja dejanskim razmeram.

Vsebina novega ukaza je sledeča.

Glavni stan Zavezniške vojaške uprave - 13. Korpus
Splošni ukaz št. 29
Preklic Splošnega ukaza št. 19

Ker sem uvidel, da je potrebno preklicati Splošni ukaz št. 19, ki je bil izdan 13. oktobra 1945, jaz, Alfred C. Bowman, polkovnik J. A. G. D., višji častnik za civilne zadeve ukazujem:

Čl. 1. Preklic Splošnega ukaza štev. 19

Preklican je s tem Splošni ukaz št. 19, ki je bil izdan 13 oktobra 1945, pod naslovom: «Razveljavljenje zakona o obveznosti italijanskega državljanstva v javnih službah.»

Čl. 2. Veljavnost ukaza

Ta ukaz bo stopil v veljavo z dnem, ko ga bom podpisal.

Trst, 5. decembra 1945

ALFRED C. BOWMAN
polkovnik J. A. G. D.
visji častnik za civilne zadeve

Najdeni predmeti pri Sv. Soboti

Pri nadaljnji preiskavi, ki jo opravlja preiskovalna policija iz Trsta, v bivši luščilnici riža pri Sv. Soboti, so včeraj našli spet nekaj stvari ki bodo služile za ugotovitev indentitete nesrečnih žrtev. Med drugim so našli žepni nož, zlato zobno protezo s kočniki, 5 škatel za tobak, ključ za avtomobil na obročku, pokrov zlate ure, žepni lovski nož, nekaj etiket Vermuth-Cinzano in kliše za žig: Maraskino-Vlahov. Vse stvari so na razpolago za ogled na policiji.

Skupina kolaboracionistov bo polagala račun

Desetega decembra bodo pred izrednim sodiščem sojeni kolaboracionisti Renzo Migliorini, Giuseppe Siderini, Giordano Buttinar, Salvatore Monacelli in Averardo Aurini, obtoženi, da so v januarju 1945 prekoračili nemško demarkacijsko črto, da bi prišli v osvobojeno Italijo in tam organizirali nacifašističen odpor. Migliorinija dolžijo tudi, da je bil fašistični zvezni tajnik v Varese in od decembra 1943 do februarja 1944 vodja tržaške fašistične republikanske stranke. Siderini je tudi obtožen, da je prisilil Ernesta Finzija, da mu je v večjih presledkih izročil 100.000 lir z grožnjo, da ga bo aretiral iz raznih razlogov. Končno se bosta morala Siderini in Buttinar zagovarjala tudi zato, ker sta aretirala Santo Cecchio, da bi tako prišla do krivičnega dobička. Migliorini in Aurino se trenotno se skrivata.

Branilci bodo odvetniki Ernani Bologna, Turola, Annoscia, Tamaro in Franco Presti.

Aretacija predkaznovanega tatu

Leteči oddelek policije je aretiral Riccarda Coccolo, starega 43 let, ki stanuje v ulici Eremo. Aretirani je obtožen, da je ukradel in nedovoljeno nosil strelno orožje in strelivo. Sumijo ga tudi, da je ukradel površnik in žensko torbico.

K zločinu v Dutovljah

Policijske oblasti so nale pri truplu 26 letne Antonije Brundula, ki so jo ubili s strelnim orožjem v bližini Dutovelj, torbico, v kateri je bilo več sto lir gotovine. Policijske oblasti sklepajo, da razlog umora ni bil poskus ropa. Policija nadaljuje s poizvedovanji.

PREHRANA

Cena krušni moki. Kakor je bilo že sporočeno, so s 1. decembrom povišali ceno kruhu na 18 lir. Cena moki pa je ostala nepremenjena 15 lir za kg.

Paradižnikova mezga za delavske menze. V teku jutrišnjega dneva naj voditelji delavskih menz dvignejo na Živilskem uradu paradižnikovo mezgo.

GORICA

Lubadarji ogražajo smrekove gozdove

Opozorilo okrožnega predsednika

Okrožni predsednik za goriško okrožje javlja, da so gozdarski uslužbenci pri svojih rednih pregledih ugotovili, da so lubadarji v smrekovih gozdovih zavzeli takšen obseg, da pretijo uničiti vse smrekove nasade v goriškem okrožju. Res je, da v zadnjih treh letih zaradi vojnih prilik, ni nihče ničesar ukrenil, da zajezi naval teh gozdnih škodljivcev. Predsedniki občin bodo izdali na podlagi člena 2. in 3. odloka z dne 20. maja 1926 in členov 40. in 41. pravilnika navodila gozdni straži, da poskrbi za uničenje gnezd lubadarjev na podlagi naslednjih navodil: a) vsi lastniki smrekovih gozdov, posameznih smrek in skupin v drevoredih, parkih in vrtovih so dolžni uničiti do 15. januarja 1946 vsa gnezda tega škodljivega mrčesa; b) zbiranje in uničevanje ličink je treba izvršiti v prvih jutranjih urah; c) to opravilo je izvršiti z zbiranjem in sežigom gnezd na mestu, kjer ni nobenega rastlinstva, da se tako izogne gozdnim požarom; d) delavci morajo ostati na mestu, dokler ni ogenj gotovo popolnoma ugasnil; e) po preteku gornjega roka bodo oblasti izvršile uničevanje mrčesa na račun lastnika, ki ne bi tega opravil v lastni režiji.

Okrožni predsednik poziva lastnike gozdov, naj uničevanje lubadarjev izvršijo vestno, da tako preprečijo uničenje vseh smrekovih gozdov v goriškem okrožju.

Obvestilo

Zbornica ... trgovino, industrijo in kmetijstvo je dala na razpolago goriški občini malo zalogo čevljev, po določeni ceni, ki jih bodo, po dogovoru s trgovci, prodajali upravičencem samo pri trgovini Livellara, v Raštelu, h. št. 5.

Prodaja teh čevljev je samo za tiste, ki so se vrnili iz partizanskih odredov, iz Nemčije ali iz ujetništva ter živijo v goriški občini.

Prošnje morajo upravičenci vložiti ob delavnikih od 7. do 13. decembra, od 10. do 12. ure, pri enem izmed naslednjih udruženj, kjer dobe tudi vzorce za prošnje:

Zveza primorskih partizanov - Ljudski dom. Zveza italijanskih partizanov - ul. Mazzini št. 7. Zveza bivših političnih preganjancev - Ljudski dom. Zveza bivših vojnih ujetnikov - ulica IX Avgusta št. 11. Zveza sorodnikov deportirancev v Jugoslaviji - ul. Manzoni št. 17.

Prosilci lahko prošnji priložijo tudi anagrafsko spričevalo iz katerega je razvidno, da so se vrnili iz Nemčije, jetništva ali partizanske službe.

Nakaznice za nakup obuvala bo izdajalo mestno županstvo, po sklepu pristojne občinske komisije, prosilcem, ki spadajo v zgoraj navedene vrste in ki niso že prejeli takih nakazoic (za obuvalo ali usnje).

Prošnje že vložene pri Trgovski zbornici in ki še niso bile rešene, izgubilo veljavo, zato morajo prosilci obnoviti prošnje po zgornjih navodilih.

Omejitev električnega toka!

Opozarjamo občinstvo, da bodo oddajo električnega toka zaradi višje sile ukinili od petka naprej vsek dan za tri ure in sicer od 13 do 16 ure. Za nedelje in praznike ta ukinitev ne velja.

Zamenjava semenskega krompirja za koruzo

Okrožno kmetijsko nadzorništvo je zaradi težkoč pri nabavi semenskega krompirja, ki ga primanjkuje in je zlasti v nižinah neobhodno potreben, imelo za potrebno predložiti kmetijskemu uradu ZVU, da bi izdalo dovoljenje kmetovalcem za zamenjavo koruze za semenski krompir, in sicer v sorazmerju 1:2.

Zavezniška oblastva so predlog sprejela in izdala potrebna dovoljenja za zamenjavo.

Iz tega sledi: kmetovalec, ki želi na ta način priti do semenskega krompirja, mora izročiti kmetijski zadrugi v Gorici ali pri njenih podružnicah po 1 stot koruze za dva stota krompirja. Kmetijska zadruga mu bo izstavila potrdilo, ki mu bo dalo pravico do dviga v določenem času, za odgovarjajočo količino semenskega krompirja.

Vsi kmetovalci, ki žele to zamenjavo, se morajo takoj zglasiti pri Kmetijski zadrugi, da jim bo lahko preskrbela krompir, preden bo pritisnil hud mraz.

Opozarjajo, da koruza, določena za nabiralnice, ne bo zamenjana za semenski krompir; zato naj kmetovalci zamenjajo le odvišno koruzo.

Pazite na plin

V sredo zvečer je bila družina Kocijančič, ki stanuje v ulici XX. Settembre 42, v nevarnosti, da se zaduši zaradi plina, ki je uhajal iz poškodovane cevi. Družina je bila zbrana v kuhinji, ko so začutili duh po plinu; nakar so hitro odprli okna. Toda kljub temu je padla v nezavest nečakinja Ruža, ki je bila na obisku, medtem ko so bili ostali precej omoteni od plina. Toda to se ni bilo vse. Ko je gospa Kocijančičeva pripravljala večerjo, je nenadoma omedlela in padla, pri čemer se je ranila zelo močno na glavi. Ker je niso kljub velikemu naporu mogli spraviti k zavesti, so jo prepeljali v bolnišnico, kjer so jo zadržali na zdravljenju.

Nezakonita prodaja kruha

Mestna občina Gorica javlja, da različni javni obrati, trgovine in sejmarji že nekaj časa v mestu prodajajo obložene kruhke (sandviče), kar ne nasprotuje samo zdravstvenim predpisom, ampak tudi živilskim predpisom, ker je kruh izdelan iz moke, katere prosta prodaja je prepovedana, ker spada pod načrtno delitev živil. Predsednik občine zaradi tega prepoveduje izdelavo in prodajo tega blaga v zvezi s čl. 55 novega besedila zakona o občinah in pokrajinah. Odlok ima takojšnjo veljavo.

PREHRANA

Sepral sporoča, da bodo z današnjim dnem začeli razdeljevati v Gorici naslednja živila: 500 gr testenin, 500 gr riža, 180 gr masti, 70 gr masla; nadalje bodo razdelili otrokom do 4 let 500 gr sladkorja, otrokom od 4 do 19 let in osebam nad 65 leti po 250 gr sladkorja; 100 gr mehkega sira; 3000 gr kondenziranega mleka otrokom do 4 let, 1500 gr osebam nad 65 leti; 2400 gr bolnikem, ki imajo dodatne nakaznice; 1500 gr delavcem zaposlenim pri dušljivih delih; 1000 gr izhlapelega mleka bodo dobili otroci do 4 let, 500 gr osebe stare nad 65 leti, 500 gr bolniki in 1000 gr diabetiki.

V občinah v pokrajini: 180 gr masti, 500 gr. sladkorja otrokom do 4 let; 250 gr otrokom od 4 do 19 let in osebam starim nad 65 leti; 50 gr mehkega sira. V prihodnjih dneh bodo začeli razdeljevati se testenine, tako za zaostanek v novembru, kakor za mesec december.

RADIO

Petek, 7. decembra

7 glasba za dobro jutro; 7.15 slov. vesti; 7.30 ital. vesti; 7.55 pestra jutranja glasba; 10 prenos iz Vidma; 12.45 slov. vesti; 13 ital. vesti; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 jazz orkester Lutazzi; 14 pregled vesti; 16 prenos iz Vidma; 18 ljudska glasba; 18.30 glasba za mladino; 19.30 angleška lekcija; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 komorni zbor (slov.); 21 koncert moderne sinfonične glasbe; 21.45 vesela glasba; 22.15 radijski prizor; 23 ital. vesti; 23.10 slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

GOSPODARSTVO

Zbiranje oblek za evropske prebivalce je začelo na poziv bivšega ameriškega predsednika Herberta Hooverja. Organizacija «Victor», ki vodi zbiranje, je delo odbora, kateremu predseduje ladjedelec Henry I. Kaiser.

Za ravnatelja ustanove UNRRA na Poljskem so imenovali 33-letnega generala Charlesa M. Druryja, bivševa poveljnika druge kanadske divizije in odvetnika v Tarantu.

Saško premogovno industrijo so podržavili. Podržavljena industrija zaposluje 20.000 delavcev.

Šole za delavstvo čevljarske, trikotažne, kožne in drugih obrtniških panog je ustanovil komisariat za industrijo. 256 takšnih šol obiskuje približno 20.000 učencev.

General MacArthur je izdal ukaz za likvidacijo japonskih nacionalnih podjetij. V tem so zaseženi tudi japonski denarni zavodi. Tako bo onemogočeno, da bi ti še nadalje podpirali japonski militarizem.

V Moskvo je odšla francoska trgovinska delegacija, ki bo razpravljala o trgovinskih odnošajih med Francijo in Sovjetsko zvezo. Razen tega predvidevajo, da bo francoska delegacija podrobno izrazila stališče o Porurju in Porenju.

Predsednik republike Ramon Grau San Martin je sporočil, da bo Kuba dala podporo vojnim žrtvam v obliki denarja, sladkorja, manufakturnih izdelkov in zdravil.

V Bolgariji bodo ozvedli agrarno reformo. Celotna površina plodne zemlje, ki jo bo lahko uporabila vsaka družina, bo omejena na 20 ha, v kolikor jo bo obdelovala za lastne potrebe in na 5 ha v nasprotnih primerih. Za posestva, ki presegajo to velikost, bo vlada izdala na razlaščena ozemlja kot plačilo 3% obligacije, ki bodo amortizirane v dobi 10 let.

«Finančni ustroj na Poljskem je organiziran ter deluje po načinu, na katerega smo lahko ponosni», je izjavil poljski finančni minister Dombrowski. Namen finančne politike vlade je bil ohraniti stalnost valute potom ustalitve cen ter voditi strogo nadzorstvo nad javnimi izdatki. Največjo težavo finančnega položaja je predstavljal boj proti vojnim dobičkarjem, ki so kvarili trgovino.

Na reki Kami, v bližini mesta Molotov v Uralu, bodo zgradili nov jez, ki ga prekašata samo še jeza na Boulderu in Dnjepru. Načrtna dela bodo končana leta 1950. Z novim jezom bodo pridobili količino premoga, ki odgovarja četrtini letne proizvodnje rudnikov v kotlini Kizel.

V Franciji, kjer med vojno ženske niso dobivale tobaka, bodo zdaj začele spet dobivati svoj delež. Za mesec december bodo prejele po 40 cigaret.

"Dan topništva,, v Sovjetski zvezi

Generali, častniki in vojaki moskovske topniške garnizije so se zbrali 18. novembra v glavnem gledališču Rdeče armade, da proslavijo «Dan topništva».

Proslave so se udeležili znani znanstveniki, izdelovalci načrtov in tankisti moskovskih tovarn.

Topniški maršal Jakovljev je govoril o sovjetskem topništvu v narodni vojni šoli in je podrobno orisal najbolj važna obdobja razvoja sovjetskega topništva. V 550 letih svojega obstoja je rusko topništvo nabralo mnogo vojaških izkušenj, a vseeno popoln in mogočen razvoj je doseglo v dobi Sovjetov, razvoj, ki sloni na sedanjih znanstvenih in tehničnih pridobitvah.

Maršal je nato omenil veliko Stalinovo zanimanje za topništvo. Ko je govoril o važnih dogodkih v vojni, kjer je sovjetsko topništvo pokazalo svojo popolno moč, je omenil statistične številke, ki so zelo zgovorne: v petindvajsetih dneh hudih bojev pri nemški ofenzivi novembra 1941 so sovjetske čete uničile blizu Moskve približno 1500 tankov. V bitki za Stalingrad leta 1942 so sovjetski topničarji ob Donu in v bližini mesta uničili približno 1600 nemških tankov. Pri Kursku je julija 1943 sovjetsko topništvo v prvih treh dneh bitke uničilo 1539 nemških tankov in oklepnih voz motoriziranega topništva. V prvem letu vojne proti Sovjetski zvezi je nacistična Nemčija izgubila 24.000 tankov.

SINE 3.

UMORJENI MORILEC

(Detektivska zgodba)

«Pojdiva!» je dejal in se dvignil. Bila sta že nekaj korakov izven lope, ko se je v garaži posvetila luč. Garry je planil nazaj v senco lesene stene in zadel pri tem ob Billyja, ki se je opotekel in se komaj ujel.

Vrata garaže so se odprla in na dvorišče je zapeljal avtomobil z napol zatemnjenimi lučmi. Postava pri vratih jih je zaprla, obrnila ključ v ključavnici in sedla v avtomobil. Nato so se odpeljali proti mestu.

Garry se je obrnil proti pomočniku in vprašujoče zmignil z glavo. Billy je kretnjo ponovil. Brez besede sta obšla garažo. Garry je hotel pregledati tudi notranjost, a je bilo nemogoče priti vanjo. Okna so bila zamrežena z močnim železjem, vitrihov za vrata pa nista imela s seboj.

«Pa jutri», je dejal in zavil proti ulici. Billy mu je sledil. Skupaj sta odšla do prve postaje cestne železnice.

«Jutri boš imel prosto, da nabereš novih moči za nadaljnje delo», je dejal Garry Billyju, ki se je povzpel na voz.

«Torej pojutrišnjem v pisarni?», ga je vprašal.

«Da. Srečen jutrišnji dan ti želim.»

«Tudi tebi. Pozdravljen!»

«Zdravstvuj!», mu je odzdravil Garry.

Ponoči sta se oba pošteno naspala. Naslednji dan se je Billy odpeljal iz mesta v svojo weekend hišico. Od tam je takoj telefoniral svoji izvoljenki, ki mu je obljubila, da bo prišla takoj po kosilu. Vezelo je požvižgaval, ko je pripravljal čoln. Malo pred poldnem je pripravil skromno kosilo. Na klopi pred hišo je pričakal svojo Margy. V lepem popoldnevu sta veslala po Temzi in se smejala. Potem sta se pod prho umila in odšla zadovoljna v mesto. Poljub ob ločitvi po kino — predstavi je bil višek njune sreče.

Garry pa ni miroval. Sredi dopoldneva se je odpeljal z avtomobilom do pisarne, kjer se je ustavil le toliko, da je vprašal, če je zanj kaj poste, in da je ukazal nadaljnje beleženje telefonskih pogovorov z garažo Grant. Nato se je odpeljal do omenjene garaže.

Kot detektiv ni prezri ničesar. Garaža je bilo vzorno urejeno poslopje. Takoj pri vhodu je avtomobil prevzel mehanik, ki ga je odpeljal v pralnico. Vratar mu je izročil ključ od omarice in mu pokazal pot v umivalnico. Garry je odklenil omarico in našel v njej čisto brisačo in milo. Obesil je vanjo plašč in si v sosednjem prostoru umil roke. Nato se je namenoma zmotil in stopil skozi vrata, izza katerih se je čulo brnenje motorjev. Prosil je bližnjega mehanika, naj mu pokaže, kje imajo telefon. Res mu je pokazal proti buffetu, kjer ga je sprejelo mlado dekle. Gostov zaradi neprimernega časa ni bilo. Dekle mu je podalo preko točilne mize telefonsko slušalko. Garryju je padla v glavo pametna misel.

Zavrtel je na telefonu številko svoje pisarne, čeprav je vedel, da se ne bo nihče oglasil, ker jo je pred odhodom zaklenil. Ker je hotel z natakarico načeti pogovor, je v telefon govoril stavke in med njimi delal presledke, da je vzbudil videz pravega pogovora.

«Pokličite prosim gospodično Crowen!» je začel.

«Je že odšla? Kdaj pa?» je začudeno vpraševal v slušalko.

«Pred eno uro že? Hvala lepa. Zbogom, gospa!» je končal in položil slušalko na vilice.

«Ali je bila morda tu že kaka gospodična?» je vprašal prijazno dekle.

«Ne, zadnja je bila nekaj minut po osmi uri, ki pa gotovo ni gospodična Crowen, za katero ste vpraševali po telefonu».

«Bom pa počakal nekoliko. Dajte mi prosim konjak», je odgovoril Garry vesel, da je verjela njegovi prevari s telefonom.

Ko mu je prinesla naročeni konjak, jo je vprašal po zaslužku in drugem. Počasi je izvlekel iz nje vse, kar je hotel. Pokazala mu je Tonyja Granta, ki je šel od časa do časa preko dvorišča. Zvedel je, da ji je ime Emma. Ko se mu je zdelo, da ve dovolj, je pogledal na uro.

«Ne bo je! Ženske so čudne. Najprvo se domeni, nato pa pusti čakati», je godrnjal.

«Morda je gospodično zadržal kakšen nepredviden opravek», je skušala Emma opravičiti Garryjevo namišljeno prijateljico.

«To je pri ženskah že tako pogosto, da ni več verjetno», je odgovoril Garry in se dvignil.

«Pozdravljeni in na svidenje!» mu je dejala pred odhodom.

«Na svidenje», je odgovoril in pri tem mislil, kako kmalu se bosta spet videla.

Nato je vzel avto in se odpeljal h kosilu. Popoldne si je tudi sam vzel prosto, a to samo na videz. Na kopališču je ves čas bil z mislimi pri skrivnosti o umoru zobozdravnika Thompsona.

Ko je zvečer legel v posteljo, je imel sestavljen popoln načrt; kmalu je zaspal.

Naslednje jutro sta se sestala z Billyjem v pisarni. Garry je poklical garažo Grant. Govoril je v imenu urada in pozval lastnika in vse uslužbenstvo na kratko zaslišavanje, ki naj bi pomagalo najti sled za morilcem dr. Thompsona. Tonny Grant je obljubil, da bodo prišli vsi še do opoldneva.

Garry se je zato primerno pripravil. Ker bi ga kdo od uslužbencev, prav gotovo pa Emma lahko spoznala, je prepustil zaslišavanje Billyju. V grobih obrisih mu je orisal svoj načrt in mu označil njegove glavne točke. Nato je odšel v svojo pisarno in zvezal slušala z mikrofonom, ki je bil skrit v pisalni mizi zaslišavalne sobe. Po telefonu je poklical Billyja in mu dejal, da mu bo dal še posebna navodila po telefonu, če bo to potrebno.

Kmalu se je v policijskem poslopju oglasil eden izmed mehanikov. Povedal ni nič posebnega; tudi ostali uslužbenci z lastnikom vred so vedeli prav malo. Zobozdravnika so poznali le kot soseda.

Kot zadnja se je pri Billyju oglasila Emma. Garry je telefoniral Billyju, naj zaslišuje natančno in naj skuša za vsako ceno izvedeti kaj, kar je v zvezi z imenom Clark. Po telefonu je slišal sledeče zaslišavanje:

«Gospodična Emma P, kakšno delo opravljate na Jackson Roadu?»

(Nadaljevanje prihodnjič)